

PARTER

Kärande

Sturecompagniet Aktiebolag, 556071-8156
Box 55719
114 83 Stockholm

Ombud: Advokaterna Arthur Csatho och David Johansson samt biträdande juristen
Sofie Uppman
Advokatfirma DLA Piper Sweden KB
Box 7315
103 90 Stockholm

Svarande

Gjensidige Forsikring ASA Norge, svensk filial, 516407-0384
Box 3031
103 61 Stockholm

Ombud: Advokaten Stefan Bessman och biträdande juristen Farzad Niroumand
Baker & McKenzie Advokatbyrå KB
Box 180
101 23 Stockholm

DOMSLUT

1. Käromålet ogillas.

2. Sturecompagniet Aktiebolag ska ersätta Gjensidige Forsikring ASA Norge, svensk filial för dess rättegångskostnad med 1 087 500 kr, varav 790 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från denna dag till dess betalning sker.

BAKGRUND

Covid-19 är en allvarlig sjukdom som upptäcktes i Sverige i januari 2020. Virusets sprids mycket snabbt. Världshälsoorganisationen (WHO) deklarerade den 11 mars 2020 att utbrottet av covid-19 är en pandemi.

Sturecompagniet Aktiebolag (Sturecompagniet) bedriver bl.a. nattklubbsverksamhet på Sturegatan 4 i centrala Stockholm. Gjensidige Forsikring ASA Norge (Gjensidige) är ett norskt försäkringsbolag med filial i Sverige.

Sturecompagniet har en kombinerad företagsförsäkring hos Gjensidige med försäkringsnummer 5160739. Försäkringen innefattar bland annat skydd för avbrott i verksamheten. På försäkringen tillämpas försäkringsvillkor GK 708:4. Ett särskilt villkor (GJAV 394:3) avser en s.k. epidemiavbrottsförsäkring (Epidemiavbrottsförsäkringen).

Epidemiavbrottsförsäkringen innehåller bl.a. följande villkor.

3. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för avbrott till följd av myndighets ingripande enligt 5, som görs under försäkringstiden och som föranleds av smittsam sjukdom som upptäcks under försäkringstiden.

4. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller vid myndighets ingripande på försäkringsställe (gatuadress, kvartersnummer eller fastighetsbeteckning) som anges i försäkringsbrevet.

5. Försäkrade skadehändelser

Ersättning lämnas för avbrott som uppkommer på grund av myndighets ingripande med stöd av smittskyddslagen, SFS 2004:168, eller livsmedelslagen, SFS 2006:804, för att förhindra spridning av smittsam sjukdom bland människor.

5.1 Undantag

Ersättning lämnas inte för

- kostnader och förluster, för vilka ersättning utgår från allmänna medel. Har ersättning från allmänna medel inte medgivits på grund av att anspråk på sådan ersättning inte framställts inom föreskriven tid, lämnas inte ersättning genom försäkringen för sådan ersättning som kunnat utgå från allmänna medel om anspråk framställts inom föreskriven tid
- kostnader för sanering av egendom för att förhindra spridning av smittsam sjukdom
- sådan förlust som är en följd av att myndighet förbjuder vidare bearbetning eller försäljning av vara, samt med anledning härav nödvändiga kostnader för bortforsling och destruktion av varan.

8. Säkerhetsföreskrifter

Föreskrift som meddelats i lag, förordning eller av myndighet och vars iakttagande är ägnat att förebygga eller begränsa smittspridning, ska anses som intagen i detta försäkringsvillkor.

9. Åtgärder vid skada

Ersättningskrav

Den försäkrade ska genom handling utfärdad av vederbörlig myndighet styrka den tid som rörelsen enligt myndighetens beslut inte kunnat drivas. Den försäkrade ska vidare styrka att han i fastställd ordning sökt ersättning av statsmedel.

13. Definitioner

Avbrott

Sådan inskränkning i den försäkrade rörelsen som föranleder förlust av försäkringsmässigt täckningsbidrag.

Folkhälsomyndigheten beslutade den 24 mars 2020 om föreskrift och allmänna råd för att förhindra smitta av covid-19 på restauranger och caféer m.m. (Föreskrift 2020:9). Parterna är överens om att Sturecompagniets nattklubbsverksamhet på Sturegatan 44 är en sådan verksamhet som omfattades av Föreskrift 2020:9 tillämpningsområde.

Enligt Föreskrift 2020:9 gällde bland annat följande.

3 § Den som bedriver verksamhet enligt 2 § ska som ett led i sin egenkontroll ha rutiner för hur verksamheten kan förhindra smittspridning av covid-19 bland be-

sökare. Verksamheten ska regelbundet utföra riskbedömningar utifrån rekommendationer från Folkhälsomyndigheten och smittskyddsläkare. Verksamheten ska i sin egenkontroll enligt första stycket även ta fram instruktioner för hur personalen kan förhindra smittspridning.

4 § I syfte att förhindra smittspridning av covid-19 och till skydd för enskilda, så ska varje verksamhet som omfattas av Föreskriftens tillämpningsområde säkerställa att det inte förekommer trängsel eller långa köer i verksamhetens lokaler eller i anslutning till dessa lokaler. Besökare ska kunna hålla avstånd mellan varandra.

Besökaren får endast äta och dricka sittandes vid ett bord eller ta med maten för avhämtning. Stående servering vid barer är inte tillåtet.

5 § Om det föreligger risk för smittspridning av covid-19 får smittskyddsläkaren efter samråd med kommunen besluta om att förbjuda verksamheter som inte uppfyller kraven i föreskriften.

Föreskrift 2020:9 upphävdes per den 1 juli 2020.

Folkhälsomyndigheten beslutade därefter den 29 juli 2020 om föreskrifter och allmänna råd om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen (Föreskrift 2020:37).

I Föreskrift 2020:37 anges bl.a. följande:

1 § Den som driver ett serveringsställe ska vidta lämpliga åtgärder för att trängsel ska kunna undvikas på de inom utom- och utomhusytor som besökare har tillträde till.

2 § Servering av mat- eller dryck får endast ske till besökare som sitter vid ett bord eller en bardisk.

Besökare får dock hämta mat och dryck vid en disk, en buffé eller liknande, om det kan ske utan trängsel.

3 § Den som driver ett serveringsställe ska informera besökare om hur de kan minska risken för smittspridning.

5 § Den som driver ett serveringsställe ska säkerställa att personen får adekvat information om hygienåtgärder för att förhindra smittspridning mellan besökare.

Föreskrift 2020:9 och Föreskrift 2020:37 benämns nedan gemensamt Föreskrifterna.

Folkhälsomyndigheten har vid två tillfällen föreskrivit om ändring i Föreskrift 2020:37, genom föreskrift 2020:70 och 2020:91 (Ändringsföreskrift 2020:70 respektive Ändringsföreskrift 2020:91).

Genom Ändringsföreskrift 2020:70, som trädde ikraft den 3 november 2020, ändrades Föreskrift 2020:37 bland annat på så sätt att 1 och 3 §§ gavs följande lydelse.

1 § Den som driver ett serveringsställe ska vidta lämpliga åtgärder för att trängsel ska undvikas på de inom- och utomhusytor som besökare har tillträde till. Åtgärderna ska vidtas utifrån lokalens utformning, antalet besökare och omständigheterna i övrigt på serveringsstället.

3 § För att trängsel ska undvikas ska den som driver ett serveringsställe se till att

- sällskap kan hålla minst en meters avstånd från andra sällskap, och
- antalet besökare i ett och samma sällskap uppgår till högst åtta personer.

Om den grupp som besöker serveringsstället uppgår till fler än åtta besökare ska den som driver serveringsstället dela upp gruppen i sällskap med högst åtta besökare i varje. Med sällskap avses gruppering av besökare som sitter ned tillsammans på serveringsstället.

Genom Ändringsföreskrift 2020:91, som trädde ikraft den 24 december 2020, begränsades antalet besökare i ett och samma sällskap till högst fyra personer.

Sturecompagniet stängde ned sin verksamhet från den 25 mars 2020 och anmälde den 8 april 2020 försäkringsfall till Gjensidige. Försäkringsbolagets skadeavdelning meddelade den 14 april 2020 att försäkringen inte kunde tas i anspråk.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING**Sturecompagniet**

Sturecompagniet har yrkat att tingsrätten ska fastställa att Gjensidige jämlikt Epidemiavbrottsförsäkringen är skyldigt att utge försäkringsersättning för inträffad skada bestående av avbrott i Sturecompagniets försäkrade verksamhet som uppkommit på grund av Föreskrift 2020:9 under tiden 25 mars 2020 till och med 1 juli 2020 samt i tiden därefter på grund av Föreskrift 2020:37.

Gjensidige

Gjensidige har bestritt käromålet i sin helhet.

Parterna har yrkat ersättning för sina respektive rättegångskostnader.

GRUND FÖR TALAN**Sturecompagniet**

Sturecompagniet omfattas av Epidemiavbrottsförsäkringen. Ersättningsgillt försäkringsfall har inträffat enligt följande.

Folkhälsomyndigheten har under tiden den 25 mars till och med 1 juli 2020 vidtagit ett myndighetsingripande med stöd av smittskyddslagen bestående i meddelande av Föreskrift 2020:9 i syfte att förhindra spridningen av covid-19, som upptäckts i Sverige under försäkringstiden, samt i tiden därefter genom Föreskrift 2020:37 med ändring först genom Ändringsföreskrift 2020:70 och sedan genom Ändringsföreskrift 2020:91.

Myndighetsingripandena omfattar den verksamhet som Sturecompagniet bedriver och har fått till följd att avbrott uppkommit genom att Sturecompagniet behövt stänga ned sin verksamhet eller i vart fall inskränka verksamheten.

Gjensidige

Innehållet i 4 § Föreskrift 2020:9 och 1 och 2 §§ Föreskrift 2020:37 utgör inte något myndighetsingripande. Enligt punkten 5 i Epidemiavbrottsförsäkringen är endast avbrott till följd av myndighetsingripande med stöd av smittskyddslagen (2004:168), eller livsmedelslagen (2006:804) täckta av försäkringen. Enligt punkten 4 i Epidemiavbrottsförsäkringen ska myndighetsingripande ske på försäkringsstället som anges i försäkringsbrevet. Sturecompagniet har inte förbjudits att driva sin verksamhet på försäkringsstället på så sätt som avses i 5 § i Föreskrift 2020:9. Den inträffade skadan är således inte en försäkrad skadehändelse under Epidemiavbrottsförsäkringen.

Att Sturecompagniet har valt att stänga ned hela sin verksamhet till följd av 4 § i Föreskrift 2020:9 och 1 § och 2 § i Föreskrift 2020:37 är ett eget beslut, sannolikt föranlett av ekonomiska skäl. Det bestrids att 4 § i Föreskrift 2020:9 och 1 § och 2 § i Föreskrift 2020:37 har tvingat Sturecompagniet att stänga ned sin verksamhet eller inskränka den. Att antalet besökare må ha minskat under covid-19 pandemin och att Sturecompagniet valt att istället för att anpassa sin verksamhet stänga ned den helt och hållet, utgör inte en försäkrad skadehändelse under Epidemiavbrottsförsäkringen.

UTVECKLING AV TALAN

Sturecompagniet

Försäkringsfall föreligger

Enligt Epidemiavbrottsförsäkringen föreligger försäkringsfall under följande förutsättningar:

1. Det ska ha förekommit ett ingripande av en myndighet.
2. Ingripandet ska ha skett med stöd av smittskyddslagen eller livsmedelslagen.
3. Ändamålet med myndighetsingripandet ska vara att förhindra spridning av smittsam sjukdom bland människor.
4. Ingripandet ska ha inträffat under försäkringstiden och avse en smittsam sjukdom som upptäckts under försäkringstiden.
5. Ingripandet ska omfatta försäkringsstället, och
6. det ska ha uppkommit ett avbrott i den försäkrades rörelse till följd av myndighetsingripandet.

Samtliga förutsättningar är uppfyllda.

Sturecompagniets verksamheten har varit stängd i sin helhet sedan den 25 mars 2020 med undantag för helgerna 22-23 maj samt 9-10 och 16-17 oktober. Under dessa helger hade Sturecompagniet begränsade delar av nattklubbsverksamheten öppen.

Det har skett ett ingripande av en myndighet

Folkhälsomyndigheten, som är en myndighet, har beslutat om föreskrifter som riktas mot bl.a. Sturecompagniet. Föreskrifterna begränsar möjligheten för enskilda att obehindrat och fritt bedriva sin verksamhet. Föreskrifterna innehåller begränsningar avseende formerna för bedrivande av bar- och restaurangverksamhet samt särskilt nattklubbsverksamhet. Trängsel samt stående servering av mat och dryck som förbjudits genom Föreskrifterna är en förutsättning för kommersiell nattklubbsverksamhet. Försäkringsvillkoren innehåller inte något krav på att det måste finnas ett myndighetsbeslut adresserat specifikt till Sturecompagniet för att försäkringsfall ska föreligga.

Punkten 9 i Epidemiavbrottsförsäkringen är en skaderegleringsregel och har inget att göra med vad som är försäkrat.

Ingripandet har skett med stöd av smittskyddslagen

Föreskrift 2020:9 har meddelats med stöd av 12 § smittskyddsförordningen och därigenom med stöd av smittskyddslagen. Folkhälsomyndigheten har således ingripit med stöd av smittskyddslagen.

Ändamålet med ingripandet har varit att förhindra spridning av smittsam sjukdom bland människor

Föreskrift 2020:9 anger uttryckligen att syftet med föreskriften är att förhindra smittspridning av covid-19, som enligt förordning 2020:20 är en allmänfarlig och samhällsfarlig sjukdom.

Av Epidemiavbrottsförsäkringen framgår att försäkringen ska skydda mot avbrott på grund av myndighets ingripande för att förhindra spridning av smittsam sjukdom bland människor. Var själva smittspridningen ska ske för att försäkringsfall ska anses ha inträffat definieras inte. Hade Gjensidige önskat undanta pandemier från försäkringen hade Gjensidige haft att ange det i försäkringsvillkoren.

Ingripandet har inträffat under försäkringstiden och avser en smittsam sjukdom som upptäckts under försäkringstiden

Försäkringen trädde i kraft den 1 januari 2020. Spridningen av covid-19 upptäcktes i Sverige den 31 januari 2020 och Föreskrift 2020:9 trädde i kraft den 25 mars 2020, dvs. under försäkringstiden.

Ingripandet har omfattat försäkringsstället

Sturecompagniets nattklubbsverksamhet är en sådan bar- och restaurangverksamhet som omfattas av tillämpningsområdet för Föreskrift 2020:9. Därmed har ingripandet omfattat försäkringsstället.

Det har uppkommit ett avbrott i Sturecompagniets rörelse till följd ingripandet

Sturecompagniets verksamhet avser en nattklubb som huvudsakligen är lokaliserad inomhus och som har kapacitet för att ta emot cirka 1 900 besökare. Sturecompagniet kan inte obehindrat bedriva sin nattklubbsverksamhet utan trängsel, utan stående servering vid barer eller med enbart sittande servering av dryck till gästerna. Nattklubbsverksamhet bygger på trängsel och att gästerna stående intar dryck. Begränsningarna enligt Föreskrifterna innebär att Sturecompagniet inte obehindrat kunde fortsätta bedriva sin verksamhet.

Som en direkt följd av Föreskrift 2020:9 stängde Sturecompagniet ned sin verksamhet. Det krävs emellertid inte en total nedstängning för att det ska föreligga ett "avbrott" enligt försäkringens villkor. Det väsentliga är att det sker en inskränkning i verksamheten.

Sturecompagniet kan inte med lätthet ställa om sin verksamhet till att enbart omfatta sittande gäster eller helt ta bort trängsel. En sådan omställning skulle ställa krav på ombyggnation av lokalerna, kostnader för extrapersonal vid bordsservering, ny kökspersonal samt extra vakter för att kontrollera att Föreskrifterna efterlevs. Sturecompagniet hade på försök öppat klubben "The Wall" under en vecka i maj och två veckor i oktober för att undersöka om det var möjligt att lönsamt bedriva verksamheten i enlighet med Föreskrifterna. Inför öppnandet byggdes lokalerna om. Det konstaterades att det inte ens med ett begränsat antal gäster och olika säkerhetsanordningar var möjligt att bedriva verksamheten på sätt som var förenligt med Föreskrifterna. Försöksverksamheten var inte heller lönsam.

Författningsförändringar efter inträffat försäkringsfall

Av samma skäl som anförts beträffande Föreskrift 2020:9 utgör Föreskrift 2020:37 ett ingripande av en myndighet med ändamålet att förhindra spridning av covid-19 bland människor. Sturecompagniet är ett serveringsställe som omfattas av tillämpningsområdet för Föreskrift 2020:37. Föreskrift 2020:37 jämte Ändringsföreskrifterna innebar

ytterligare inskränkningar i hur Sturecompagniet kunde bedriva sin nattklubbsverksamhet. Trängselförbudet kvarstår i Föreskrift 2020:37.

Föreskrift 2020:37 är inte beslutad med stöd av smittskyddslagen utan med stöd av förordning (2020:527) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Denna är i sin tur meddelad med stöd av lag (2020:256) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen, som ska likställas med smittskyddslagen och därmed omfattas även av brott på grund av Föreskrift 2020:37 av Epidemiavbrottsförsäkringen. Huvudsyftet med lagen är detsamma som med smittskyddslagen, nämligen att skydda befolkningen från spridning av smittsam sjukdom.

För det fall att tingsrätten anser att Föreskrift 2020:37 inte omfattas av Epidemiavbrottsförsäkringen ska fastställelseyrkandet i vart fall bifallas avseende den period då Föreskrift 2020:9 gällde.

Kammarkollegiets beslut

Det är i och för sig riktigt att Kammarkollegiet i beslut den 22 september 2020 avslog Sturecompagniets ansökan om ersättning ur förordningen (1956:296) om ersättning från staten i vissa fall vid ingripanden för att förhindra spridning av en smittsam sjukdom (Ersättningsförordningen). Epidemiavbrottsförsäkringen har emellertid inte någon koppling till Ersättningsförordningen, som bygger på överväganden och förutsättningar som påtagligt skiljer sig från aktuellt fall. Ersättningsförordningen är därtill subsidiär till försäkringsersättning.

Gjensidige

Något försäkringsfall föreligger inte och Föreskrifterna har inte tvingat Sturecompagniet att stänga ned sin verksamhet.

Syftet med Epidemiavbrottsförsäkringen

Epidemiavbrottsförsäkringen tar specifikt och uteslutande sikte på situationer där en myndighet genom *ett beslut* har ingripit mot den försäkrades verksamhet *på försäkringsstället*.

Innehållet i 4 § Föreskrift 2020:9 och 1 och 2 §§ Föreskrift 2020:37 utgör inte något myndighetsingripande. Föreskrifterna anger endast vissa säkerhetsföreskrifter och råd som tar sikte på att undvika trängsel. Enligt punkten 4 i Epidemiavbrottsförsäkringen ska myndighets ingripande ske ”på” det försäkringsställe som anges i försäkringsbrevet. Sturecompagniet har inte förbjudits att driva sin verksamhet på försäkringsstället.

Det finns en distinktion mellan normgivning och myndighets ingripande med stöd av föreskrifter. Enligt punkten 5 i Epidemiavbrottsförsäkringen ska myndighets ingripande göras för att förhindra spridning av smittsam sjukdom bland människor. Punkten 5 specificerar de författningar som ingripandet ska vila på. Förordning (2020:527) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen som trädde i kraft i juli vilar på lag (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Redan av den anledningen kan inte ett ingripande med stöd av den förordningen utgöra ett försäkringsfall.

Ett av skälen till att man införde den tillfälliga lagen var att smittskyddslagen inte ansågs adekvat för det syfte man var tvungen att uppnå under pågående coronapandemi. Den nya lagen vilar inte på och ansluter inte till smittskyddslagens systematik. För att en risk ska vara försäkringsbar så måste det gå att bedöma hur stor den är. En risk som är helt oförutsedd eller oförutsebar får en försäkringsgivare inte försäkra. Försäkringsgivare får inte belasta försäkringskollektivet med risker som är omöjliga att bedöma. En pandemi är en sådan risk.

Punkt 8 i Epidemiavbrottsförsäkringen anger att säkerhetsföreskrifter ska anses utgöra en del av försäkringsvillkoren. En säkerhetsföreskrift är en föreskrift som meddelats i lag, förordning eller av myndighet och vars iakttagande är ägnat att förebygga eller

begränsa smittspridning. De allmänna förhållningsregler som framgår av Föreskrift 2020:9 och 2020:37 är således ”säkerhetsföreskrifter” under Epidemiavbrottsförsäkringen. Försäkringstagaren har att iaktta Föreskrift 2020:9 och 2020:37 och om förhållningsreglerna åsidosätts så kan det påverka rätten till försäkringsersättning. Förekomsten av en föreskrift utgör inte ett försäkringsfall. Det följer av villkorens systematik.

Av punkten 9 i Epidemiavbrottsförsäkringen framgår att ett ersättningskrav under försäkringen förutsätter ett myndighetsbeslut som styrker den tid som rörelsen enligt myndighetens beslut inte kunnat drivas. Punkten 9 är en omfattningsbestämmelse. I vart fall har punkten 9 betydelse för hur begreppet ”myndighets ingripande” i Epidemiavbrottsförsäkringen ska tolkas. Ett villkor för att försäkringsfall ska föreligga är således att det finns ett i tiden och geografiskt avgränsat beslut. Beslutet innehåller en startpunkt för när ingripandet börjar och normalt även en upphörandetidpunkt. Något specifikt mot Sturecompagniet riktat myndighetsingripande finns inte. Ingen myndighet har hört av sig specifikt till Sturecompagniet och uppgett att de måste stänga verksamheten.

Det har inte uppkommit något avbrott i Sturecompagniets rörelse till följd av Föreskrifterna

Bestämmelserna i 4 § i Föreskrift 2020:9 och 1 § och 2 § i Föreskrift 2020:37 har inte tvingat Sturecompagniet att stänga ned sin verksamhet eller inskränka den. Föreskrifterna anger inte att serveringsställen i vissa fall ska ta egna beslut om att stänga ned. Tvärtom anger 5 § i Föreskriften att ett beslut om att förbjuda verksamheter endast kan tas av en smittskyddsläkare efter samråd med kommunen. Sturecompagniet har således inte tillämpat de begränsningar som de menar utgör ett myndighetsingripande utan valt att stänga ned. Det som förefaller ha varit det stora problemet var att begränsningsregeln vilade på ordningslagen (1993:1617) om att högst 50 personer fick samlas i offentliga sammankomster. Det var det som gjorde att Sturecompagniet sade sig kunna öppna igen när den begränsningsregeln under en period togs bort.

Att antalet besökare må ha minskat under covid-19 pandemin och att Sturecompagniet valt att istället för att anpassa sin verksamhet stänga ned den helt och hållet, utgör inte en försäkrad skadehändelse under Epidemiavbrottsförsäkringen. Det bestrids att verksamheten inte kan bedrivas utan trängsel, stående servering och med iakttagande av kravet att gäster äter och dricker sittande vid bord. Ett dansgolv där trängsel förekommer är uppenbarligen inte en förutsättning för att bedriva nattklubsverksamhet, vilket framgår av att det finns en mängd öppna nattklubbar.

Kammarkollegiets beslut

Kammarkollegiet har i två beslut från den 22 september 2020 prövat om Föreskrift 2020:9 utgör ett ingripande i Ersättningsförordningens mening. Sturecompagniet har i det ärendet åberopat samma omständigheter som i detta mål. Kammarkollegiet bedömde att en förutsättning för att Ersättningsförordningen skulle bli tillämplig är att någon drabbats av ett ingripande som en myndighet gjort och att det klart framgår av förarbetena att begreppet avser åtgärder till följd av ett beslut av en myndighet.

UTREDNINGEN

På Sturecompagniets begäran har partsförhör hållits med verkställande direktören Martin Elfström och sakkunnigförhör med Stefan Lundin, som är chefsjurist på Visita. På Gjensidiges begäran har vittnesförhör hållits med underwritern Robert Nordström och skaderegleraren Jan Järnstad.

Båda parter har åberopat skriftlig bevisning.

DOMSKÄL

Parterna är i stor utsträckning överens om de faktiska omständigheterna. De är emellertid oense om tolkningen av Epidemiavbrottsförsäkringens villkor om försäkringsfall.

En stor del av utredningen i målet har avsett hur Sturecompagniets verksamhet påverkats av Föreskrift 2020:9 och 2020:37 samt skälen för Sturecompagniets beslut att stänga ned verksamheten. Enligt tingsrätten är det klarlagt att Föreskrift 2020:9 och 2020:37 medfört och beträffande 2020:37 allttjämt medför stora begränsningar för Sturecompagniets möjligheter att bedriva nattklubbsverksamhet. Huvudfrågan i målet är emellertid om Sturecompagniets inskränkning av verksamheten utgör en försäkrad skadehändelse enligt punkten 5 i Epidemiavbrottsförsäkringen.

Som angetts ovan lämnas enligt punkten 5 i Epidemiavbrottsförsäkringen ersättning för avbrott som uppkommer på grund av myndighets ingripande med stöd av smittskyddslagen, SFS 2004:168, eller livsmedelslagen, SFS 2006:804, för att förhindra spridning av smittsam sjukdom bland människor. Parterna är oense om innebörden av uttrycket ”myndighets ingripande”.

Utgångspunkter för bedömningen

Försäkringsvillkoren innehåller inte någon definition av begreppet ”myndighets ingripande” och ingen av parterna har lagt fram någon utredning om branschpraxis som kan vara till ledning för tolkningen av uttrycket.

Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2018 s. 834 sammanfattat den praxis som vuxit fram om tolkning av försäkringsvillkor av standardkaraktär och angett följande. Vid tolkning av sådana villkor ska hänsyn tas till ett antal faktorer. Vissa av dessa är typiska för just försäkringsavtal. Andra faktorer är sådana som har betydelse generellt vid tolkning av villkor av standardkaraktär. Det centrala är ofta det omtvistade villkorets ordalydelse. När ordalydelsen ger utrymme för tolkningar, liksom när ordalydelsen inte ger något besked alls, kan ledning sökas i systematiken och de övriga försäkringsvillkoren. Också andra faktorer kan ha betydelse, exempelvis villkorets syfte i den mån ett sådant går att utröna och vad som sakligt sett är en förnuftig och rimlig reglering, där någon gång dispositiv rätt kan ge vägledning. (Jfr t.ex. NJA 2001 s. 750, NJA 2006 s. 53, NJA 2013 s. 253 och NJA 2017 s. 237). Flera olika faktorer ska således beaktas

vid tolkningen av ett försäkringsvillkor. Vilken eller vilka tolkningsfaktorer som ska vara utslagsgivande kan inte anges generellt utan får avgöras utifrån en helhetsbedömning i det enskilda fallet.

Hur ska begreppet ”myndighets ingripande” tolkas?

Lagstiftning medför inte sällan begränsningar för enskilda. Det kan t.ex. handla om inskränkningar i egendomsskydd och näringsfrihet. Begränsningar i en verksamhet kan också uppkomma på grund av en myndighets beslut genom myndighetsutövning mot en viss enskild person eller näringsidkare. Orden ”myndighets ingripande” kan i sig omfatta både begränsningar på grund av normgivning och på grund av beslut i ett enskilt fall. Uttrycket måste dock ses i det sammanhang som det används.

Enligt punkten 5 i försäkringsvillkoren ska myndighets ingripande ske med stöd av smittskyddslagen eller livsmedelslagen. Smittskyddslagen reglerar bland annat smittskyddsläkarens befogenheter att fatta beslut riktade mot enskilda individer. Även enligt livsmedelslagen kan en kontrollmyndighet fatta beslut riktade mot enskilda. Redan ordalydelsen i punkten 5 i de aktuella försäkringsvillkoren talar därmed, enligt tingsrättens mening, för att begreppet ”myndighets ingripande” avser beslut i enskilda fall av en myndighet och inte dess generella föreskrifter.

Tingsrätten övergår till att tolka begreppet i ljuset av försäkringsavtalets systematik och innehåll i övrigt.

Punkten 4 i Epidemiavbrottsförsäkringen anger att försäkringen gäller vid ”myndighets ingripande på försäkringsställe”. Enligt tingsrätten kan detta inte förstås på annat sätt än att man avsett ett direkt myndighetsingripande i en verksamhet på ett visst försäkringsställe.

Därtill anges i punkten 9 att försäkringshavaren för att få ersättning ska kunna uppvisa en handling som styrker den tid som verksamheten enligt myndighets beslut inte

kunnat drivas. Även om punkten 9 primärt avser skadereglering så ger bestämmelsen i sig starkt stöd för att det ska föreligga ett mot den försäkrade riktat beslut från en myndighet för att ett försäkringsfall ska föreligga.

Av punkten 8 i Epidemiavbrottsförsäkringen framgår vidare att en försäkringstagare är skyldig att följa föreskrifter om särskilda handlingssätt som anges i lag, förordning eller av myndighet och vars iakttagande är ägnat att begränsa smittspridning. Försäkringsvillkoren bör förstås som att punkterna 8 och 9 skiljer mellan lagar och föreskrifter som den försäkrade är skyldig att iaktta å ena sidan och myndighetsbeslut som kan vara ersättningsgrundande å andra sidan.

Tingsrätten anser således att även försäkringsavtalets systematik och innehåll i övrigt, dvs. där punkterna 4, 5, 8 och 9 läses tillsammans, talar för att begreppet ”myndighets ingripande” avser ett beslut riktat specifikt mot en viss enskild näringsidkare.

Den tolkningen stämmer även väl överens med den tolkning som gjorts av uttrycket ”ingripande som en myndighet har gjort” som förekommer i Ersättningsförordningen. För att Ersättningsförordningen ska vara tillämplig krävs att det finns ett formellt myndighetsbeslut som är avsett till den som ansöker om ersättning (jfr Kammarkollegiets beslut den 22 september 2020, dnr 5.5-0819-2020).

Slutligen bör även villkorets syfte beaktas vid tolkningen. Gjensidige har angett att syftet med Epidemiavbrottsförsäkringen är att ge skydd mot avbrott som orsakas av smitta eller sjukdom som utbryter i den försäkrade verksamheten där den bedrivs, dvs. på försäkringsstället. Det påståendet stöds av vad Robert Nordström och Jan Järnstad uppgett. Robert Nordström har angett att en typsituation för försäkringsfall är då en myndighet ingriper med stöd av smittskyddslagen vid utbrott av legionella samt att försäkringen är prissatt för att täcka två-tre veckors avbrott. Tingsrätten anser mot denna bakgrund att även försäkringsvillkorets syfte talar för att det krävs ett mot verksamheten riktat beslut i det enskilda fallet för att försäkringen ska kunna tas anspråk.

Vid en helhetsbedömning av relevanta tolkningsfaktorer anser tingsrätten att Försäkringsvillkoren inte ska tolkas på det sätt som Sturecompagniet gjort gällande. Det föreligger alltså inte försäkringsfall för inträffad skada bestående av avbrott i Sturecompagniets försäkrade verksamhet som uppkommit på grund av Föreskrift 2020:9 och Föreskrift 2020:37. Käromålet ska därmed ogillas.

Vad Sturecompagniet påstått om att Epidemiavbrottsförsäkringen med Gjensidiges tolkning blir verkningslös i den nu uppkomna pandemin, där myndigheters åtgärder för att förhindra smittspridning främst sker genom generellt tillämpliga föreskrifter snarare än riktade beslut, utgör inte skäl för att tolka villkoren på annat sätt än vad som angetts ovan.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång ska Sturecompagniet ersätta Gjensidiges rättegångskostnad. Det yrkade beloppet är skäligt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (TR-02)

Överklagande, ställt till Svea hovrätt, ska ha kommit in till tingsrätten senast den 28 april 2021. Prövningstillstånd krävs.

Magdalena Hägg Bergvall

Bertil Sundin

Christian Kourieh

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, tingsrätt

TR-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.